

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Kedden, December' 17 dikén, 1822.

Spanyol Ország.

Az ánglus Courier, Nov. 27d. né-
 melly észrevételeit közli azon Proclamatio
 felől, mellyet Mina, Castellfolit' bévete-
 lével bocsátott-ki, 's a' többek közt így
 szól: „Az emberi természet' becsületére
 azt kell hiunünk, hogy az egész Procla-
 matio csupán arravaló próba, miként rez-
 zenthetnék - meg az ellenséget azon ke-
 gyetlen fenyegetések. Különben ilyen a'
 pártos hazafiság' szabadsága. Ne felejt-
 soha a' nevezetes leczkét! Egy Orzágnak
 két 's három ezer, vagy ha szinte két 's
 három száz ezer lakossai is, azon vannak,
 hogy a' köz boldogságot, az igazgatás
 formájának változtatásával mozdítsák-elő.
 A' változtatás megesik. Azonban nagy ré-
 sze a' lakosoknak, vagy a' többség ellen-
 kező vélekedéssel van, 's inkább kívánna
 azon törvényekkel 's intézetekkel élni,
 mellyek atyjaiikat boldogokká tevék. Te-
 gyük-fel már most, hogy amazoknak le-
 gyen igazságok, 's ezeknek ne; de még
 is, mikor az egyik fél ront és pusztít, a'
 másikat sem lehet eltiltani, hogy önmeg-
 tarthatása' ösztönéből mindent el ne kö-
 vessen. Hanem a' viadalt viselnek minden
 esetre férfiasan. Azonban mit mond ez
 a' Mina? Rablok, égetek, pusztítok, gyil-
 kolok, 's valahol csak olyanokra találok,
 kik kétségbe merészlik hozni ama jótéte-
 ményeket, mellyekben őket én és Patrio-
 tá-tásaim részeltetni kívánjuk, minde-
 nütt vérpatakokat árasztok. — 'S ebben
 áll a' szabadság. Ez az a' szabadság' Apos-

tolai által szüntelen predikáltatott juss,
 mellyel minden élhet, hogy tulajdon sza-
 badságát megfundálhassa. — Elfordítjuk
 tekintetünket az iszonyú következésektől,
 mellyek ezen kannibáli gyilkoló- 's pré-
 dáló-systemából származnak, hogyha az
 munkába vétetik, 's a' mint várhatjuk, a'
 szerencsétlen áldozatokat véres költsönre
 ingereli. Abból, nemcsak pogány de em-
 bertelen háború is támadna, 's az azt gát-
 ló erő, már, akár Francia Országban
 egyedül, akár szövetségeseinek egyessé-
 gével legyen, de elkerülhetetlenül szük-
 séges.“

Báró d'Eroles' fő-ármadájának hátrá-
 lásával a' Royalisták is kéntelenítették fel-
 hagyni Vichnek és Cordonának ostromlá-
 sával 's Ripollig 's Bergáig vonólni-visz-
 sza. Pedig Costa 2000 emberrel nyomult
 Barcelonából Vich alá Milanshoz, kinek
 különben is 4000 embere volt.

Egy Aixi levél, mellyet a' Journal
 des Debats közöl, így szól Nov. 24d.:
 „A' Régenségről 's Hit-ármadáról vett tu-
 dósításaink valójában igen szomorúak. Ca-
 stellfolit' elfoglalása után, szakadatlanúl
 üzte Mina a' Royalistákat, kiket egy hely-
 ből másba kergetvén, egész a' Bar hidja
 szorosság hajtott, melly az Urgeli lapályt
 Cerdagnetól választja-el. Itt d'Eroles meg-
 állapodott valami 4000 emberrel; Mina
 pedig 8—9000 emberével la Seo de Ur-
 gelt kerítette-bé; hol 1500 Royalisták
 voltak, kiknek vitéz Vezérjek Romagosa
 azt ajánlá, hogy a' kik nem készek ma-
 gokat vele együtt az erősség' omladéka-
 i)

alá temettetni, ötöt hagynák - el. Az őri-
zetnek nagy része megvétő ezen ajánlást,
's hűségekben nagy lévén a' bizodalom,
Mina aligha érhet' czélt igyekezetében,
minthogy ezen tájakra ostromló eszközök-
ket sem lehet vinni.

Nov. 24diki ülésekben, a' Tengeri-
Miniszterium' rendkívül való Budgetjének
vitatásával foglalatoskodtak a' Cortesek.
Azon javallat, mellynél fogva minden ha-
zájából kiköltöző Spanyolnak javaira adó
vettessék, nem fogadtatott - el. Helybeha-
gyattak ellenben Deputatus Canga Argu-
ellesnek következő két javallatai, hogy:
1) a' Pápa azon Brevejének kihirdetése,
melly a' Deputatusok' sérthetlenségé-
ről tanító könyvet tilalmazza, gátaltas-
sék - meg; 2) a' Pápa követének az Igaz-
gatószerk, a' szent Széknek pedig a' Ro-
mában lévő Spanyol Biztos adnák tudokra,
hogy a' szent Szék, Spanyol Ország
ellen intézett céljaiban nem fogna véget
érni.

Puycedrából jelentik Nov. 25d., hogy
Báró d'Eroles egy lovas osztállyal azelőt-
való nap ment Liviából Seoba. Egy Roya-
lista sereg Belvert tartja ostrom alatt. Mi-
na' seregei Arsa és Seo körül fekszenek.

Az Urgeli Diáriumban (melly most
már Puycedrából jár) Generális Romago-
sának egy Nov. 23d. Urgelből írt levele
közöltetik, a' mellyben így szól: „Az el-
lenség nem jött még túl Arsán és Pla de
Montferreren. Azt hisszük, hogy ha Ur-
gelbe akar bérakkolni, az Andorrei völgy-
nek kell neki kerülni, mert a' rendes úton
nagy veszteség nélkül elő nem nyomúl-
hat. A' várost minden lakosai odahagyták,
's nem leszen, kin boszazúját töltsé a' ke-
gyetlen Mina. Az erősség iránt nincs mit
félni: az magát fel nem adja.“

A' Bayonnéból Nov. 28d. indult tu-
dósítások ezt tartják: „Vittoriából jelen-

tik, hogy ott Generális Torrijos 6000
embert gyűjtött, 's értekezvén az ötödik
Had-osztály' kormányozójival, éppen olly
fenyegető Proclamatiót bocsátott ki, mint
Mina Castellfolitból. Egyszersmind a' Nem-
zeti' gárdákat is egybevonta, 's minden
tetteiből úgy látszik, hogy bizonyosabb
utat választ, mint az előtte volt vezér Es-
pinosa. A' Salinasi szorosságokat Oberster
Sanchez' osztályával már eddig is bétöltöt-
te, 's ezzel az Alavai és Guipuscoai In-
surgenseket egymástól elzárta. — Odon-
nel Károly' armadájából számos Tisztek
érkeztek hozzánk, némellyek pénzért, né-
mellyek uniformis' készíttetése végett, 's
azt beszélk, hogy Generálisok Nov. 22d.
mustrálta - meg őket; számok 6000 gya-
logra 's 250 lovasra telik és négy ágyú-
ból álló batteriájok van; de a' Generális
d'Eroles' armadájától vett tudósításuk még
ekkoráig nem engedik, hogy hadi mun-
kálódásokhoz kezdjenek. Utóbbi armadá-
nak fő - kvártély, a' mint mondják, ez
idő szerint Foixban az Arriège Departem-
entben van.

Marquis Castellar, volt Gárda - tiszt,
számkivettetéséből Nov. 24d. Madritba vi-
tetett 's a' Júl. 7d. eset miatt fogva van.
Generális Morillo szabadon él Madritban.
Az Infantadói Herczeg is hasonlóképpen
a' fő városban van.

A' Nov. 29d. Courier, említvén a'
francia levelekből a' Hit - armadáának Ca-
taloniában történt utóbbi megvertetését,
a' mellett, hogy arról kételkedik, ezen
észrevételeit is közli: „Felettébb sajnál-
nánk, ha csak valami részben teljesednének
is az említett tudósítások, erősen meg lé-
vén aziránt gyozódve, hogy az Spanyol
Országra nézve szerencsétlenség lenne.
Mostani Constitutiójával, mellynél fogva
de facto már Republica, 's utóbbára név
szerint is azzá leszen, soha ez az Ország

boldog nem lehet. A' republicai Igazgatás formájának theoriája, igaz, nem megvetendő a' papiroson; de munkába-vétele Európában, ítéletünk szerint lehetetlen, a' nélkül, hogy minden erkölcsök, intézetek 's vélekedések teljesen fel ne forogtassanak, a' melly pedig egy-két generatio alatt meg nem történhetik. Próbálja meg bár Spanyol Ország Francia Ország példája után; de bizonyosan szintűgy megfutja majd az Anarchiának 's vérengzésnek pályáját, 's végre még alacsonyitobb Despotismusra jut. Minthogy mi Spanyol Országról a' revoluzió' szomorú próbáját 's Európáról annak nem kevésbé keserű gyümölcseit örömet elhárítanánk, ohajtásunk az volna, hogy az Országban a' constituzió's Monarchia vétetnék fel. Jól tudjuk ugyan, hogy a' kik imádóji a' revoluziónak, azt állítják ravasz módra, hogy Spanyol Országban vagy mostani Constituziója mellett kell maradni, vagy régi Igazgatása' formáját újra elővenni. Azonban ez csalárd állítás. Mert bár mi kevés jőzan elmével is könnyű általlátni, hogy Spanyol Ország nem lehet ismét az, a' mi volt. Ugyan is a' Francziákkal viselt háborúnak kezdetével, midőn Bonapártának hűségtelen megtámadása az Országot lethargiájából felébresztette, hogy annak szabadságát 's függetlenségét védelmezné, a' Némzet olly ösztönt kapott, melly erkölcsi, vallásos és political characterének új életet adott. Szinte két Század oltá szendergett az Ország, míg végre felserkent 's egy olly ifjú bajnok teljes erejével küzdött meg a' veszedelmekkel 's győzedelmeskedett, mint a' ki álmából felrezentve kap élete' védelme mellett fegyverhez. Azon szempillantat oltá ifjú új életet nyert a' Spanyol Nép, 's a' dicőség nélkül keresztül aludott elmúlt időkre olly érzésekkel 's határozásokkal tekintett ked-

vetlenül vissza, mellyek az abba visszaesést moralis lehetetlenséggé tévék. Magnyilván így a' pálya 's a' kilátás a' jövődre ingerlő lévén, nem lehetett rajta tovább nem haladni. Spanyol Ország azt óhajtá, hogy az európai Monarchiák között újra azt a' helyet tölthesse-bé, mellyből olly rég oltá kirekesztetett. Hijába való félelem tehát az, hogy a' Royalisták' győzedelme ártalmas vagy alacsonyító következtetéseket vonna az Országra. Ez csupán féltékeny lelkek' hiu ábrándozása, vagy pártos Jacobinusok' ravasz fortélyá. A' Monarchiában mindenekfelett monarchiai kívánságoknak 's intereszszékeknek kell fontolóra 's munkába vétetni. Esztelen fecsegés az, hogy egy királyi trónust csupán republicai principiumok tarthatnak és védelmezhetnek. — Azért is reményljük bizvást, hogy Spanyol Ország végtére is részesévé leszen azon szerencsének, hogy Constituziójának alkotmányát a' Royalisták állítják fel, kik munkájok közben el nem mellőzik azon eseteket, mellyek 12 esztendő' lefolyta alatt az Országban törtétek.

Egy levél, melly Puycedából Nov. 23d. indult 's a' Journal des Debatsban közöltetik, megerősíti azon hírt, hogy Generális Milaus Vichből Torellón keresztül, mellyet a' Royalisták' ellenállása miatt porrá égettetett, előrenyomult 's Nov. 21d. Ripollba bérukkolt. Plánuma az, hogy a' Ribes völgyén nyomúljon elő a' Spanyol Gerdagna felé.

A' Constitutionnel jelenti Bayonnéból Nov. 28d., hogy oda a' sok puskaport és golyóbiat mindegyre hordják, és hogy az eddig volt katona fogház kuszárnyának fordított, 's a' foglyok a' Daxi várba vittetek. Az ifjú Bertram de Lys, kit a' Policzáj két Spanyolival együtt mostanában Párizsból elültott, kéntelen volt Bayonné-

ban 's Behobieben megegyezni benne, hogy bútýorai 's papirosai újra megvizsgáltassanak.

Ugyancsak a Journal des Debats mondja, hogy a' Rómába rendelt Spanyol Követ Villanueva Úrnak (a' szent Széknek Spanyolországban való jussairól írt 's Rómában kárhozottatott könyv szerzőjének), midőn Turinon útazaa keresztül, az ottani apostoli Követ tudtára adá, hogy őtet a' szent Szék Követnek el nem fogadhatná. Megértvén ezt Villanueva Úr, Genuába ment, 's a' dologról Madritba tudósítást küldött, 's a' választ, mellyhez magát tartsa, ottan várja-bé.

Franciaország.

A' Moniteur következő cikelyt közöl Dec. 1sőjén: „A' külső politicába vágó kérdések olyan tulajdonságuk, hogy menetelek túl esik a' közönséges speculatio' határain, minthogy meszsze intereszszékkal vannak egybefüggésben. E' szerint még az efféle speculatiokban leggyakoroltabb személyek is olly helyhezben vannak, hogy nem hozhatnak helyes ítéletet; nem találhatnak nyugvó-pontot, nem bizonyos basist, 's a' nyomozások közben túl ragadtatnak a' tulajdonképenvaló problema' határain, annyival is inkább, minthogy ezen problema' természete szélesebb kiterjedésű feszegetéseket kíván, 's megfejtése annál fogva több időben is kerül.“

„Így lévén a' dolog, úgy látszik nem lenne minden haszon nélkül rájuk nézve annak megtudása, hogy az őket intereszszáló kérdések, miként fejlődnek -ki lassan-lassan, 's mint határozódnak-el. E' szerint talán, — azon egymással ellenkező hírek után, mellyek Spanyolországgal való környülállásainkról szárnyaltak, 's azon vizsgálódások után, mellyek ezen

tárgy felett a' Verónai Conferentiákban tettek 's végre azon bizonytalanság után, melly az elméket sok ellenkező vélekedések által elfoglalta, — az újabb vélekedéseknek alkalmas erős basisául szolgálhatna azon bizonyosság, hogy Franciaország azon helyet foglalta-el a' Verónai Congresszusban, melly az európai Monarchák közt illeti, és hogy a' szárazzi Hatalmasságok a' spanyol dolgokra való utóbbi ügyelést 's azoknak elhatározását Franciaországra bízták olly megegyezéssel, hogy ha Spanyolország ellen munkálódásokra kerülne a' dolog, egyesült erővel segítik.“

„Illy határozásoknál fogva olly egyszerű 's helyes ideát követnének a' felsőges szárazzi Hatalmasságok, mellytől egy józanon gondolkozó sem vonná-meg tetszését; 's azon kérdésnek megfejtésében, mellynek mindnyájan részesei, magokat azon Hatalmassághoz tartanák, kinek a' kérdés körül legközelebbi intereszszéje van. A' Hatalmasságok bizodalmanak ezen fontos jelét Franciaország azon bölcsességnek és erőnek közönhetné, mellyekre azóta tett szert, hogy a' szakadáson és tévelygésen a' rend és csendesség vett belsejében győzedelmet; leginkább pedig Királya virtusainak 's azon rendszabásoknak, mellyeket ő arra nézve tett, hogy a' Fél-szigetben eső dolgokat mindjárt eleinte alkalmas ponton vizsgálhassa, és végezetre a' kívánságok és indulatok azon egyezésének, melly által az egész nép megbizonyította, millyen bizodalommal legyen igazgatása iránt.“

„Ezen fontos következés, minden a' kérdést illető intereszszékre nézve a' még lehető kifejtődésnek tekintetéből, bizonyosság zálogának tartathatnák.“

Perpignanból írják Nov. 20d.: „Nem Generális Vasserot, hanem Generális Ven-ce ment tegnap a' határszélekre. A' Kele-

ti. Pyrenaeumi Divisio is három Brigadára oszlik Generális Gróf Curial vezérlése alatt: az elsőnek vezére Generális Vence 's főkvártélyja Bourg - Madame; a másodiké Generális Peccaduc, 's főkvártélyja Arles; a harmadiké Generális Vasserot 's főkvártélyja Coullioure. Ezekén kívül vannak a Perpignanban és Montlouisban kvártélyozó seregek és a helybeli pattantyúság. A mostanában megérkezett Gendarmerie svadron négy Hadnagyiságra van osztva, 's vezére Tavernier.

Generális Eguia feleségestől, három gyermekével 's 22 személyből álló kísérelével Bayonnéból Nov. 13d. érkezett Toulousebe. A Generális Bilhaci születés 's 72d. esztendejében van. Ugyancsak oda várták Báro d'Erolest is, ki minékutána Foixban harmad napig mulatott volna, Nov. 22d. hat lovas szekéren 's számos kíséreléssel indult Toulouse felé.

A Moniteur Dec. 5d. 3 királyi rendeletet tesz közönségesse. Az első következendőleg határozza meg az 1822re eső 40,000ból álló katonasállítást, melly a Departementekre népességek szerint imigy oszlik fel: Ain Departement ad 432 katonát, Aisne 604; Allier 369; Alsó-Alpesi 196; Felső-Alpesi 159; Aredéthe 400; Ardennes 351; Arriège 308; Aube 303; Aude 333; Aveyron 446; Rhone torkolatja 412; Calvados 647; Cantal 331; Charénte 456; Alsó-Charente 538; Chér 315; Corrèze 359; Corsika 237; Coté d'Or 470. Éjszaki pártok 726; Creuse 327; Dordogne 595; Doubs 319; Drome 359; Eure 547; Eure és Loire 347; Fimstère 635; Gard 439; Felső-Garonne 514; Gers 396; Gironde 686; Hérault 426; Ille és Vilaine 700; Indre 303; Indre és Loire 371; Isere 664; Jura 396; Landes 337; Loir és Cher 299; Loire 451; Felső-Loire 364; Alsó Loire 570; Loiret 383;

Lot 362; Lot és Garonne 434; Lozère 176; Maine és Loire 582; Manche 780; Marne 406; Felső-Marne 306; Mageune 451; Meurthe 499; Maas 384; Morbihan 547; Mosel 495; Nièvre 339; Nord 1190; Oise 494; Orne 555; Pas-de Calais 802; Puy-de Dome 727; Alsó-Pyrenaeum 525; Felső-Pyrenaeum 279; Déli-Pyrenaeum 188; Alsó-Rhénus 660; Felső-Rhénus 686; Rhône 514; Felső-Saone 405; Saone és Loire 654; Sarthe 563; Seine 1079; Alsó-Seine 861; Seine és Marne 398; Seine és Oise 557; Sevres 367; Somme 668; Tarn és Garonne 313; Var 401; Vaucuse 295; Vendée 416; Vienne 342; Felső-Vienne 361; Vosges 470; Yonne 437. Őszveséggel 40,000 ember, 30,451,191 lélek között.

A második rendelés az adó kormányt, a harmadik némelly Controleuri tisztségek eltörlését illeti.

A Király Dec. 3d. a diplomaticai kart fogadta. — Az Etoile fundamentum nélkül valónak mondja azon hírt, hogy az Angoulemi Herceg a déli részokra utazna.

A francia Udvarnál lévő Orosz Császári Nagy-Követ Generallieutenant Gróf Pozzo di Borgo Dec. 4d. érkezett-vissza Veronából. Herceg Wellingtont Dec. 6d. várják.

Dec. 4d. estve Gróf Villelével, más nap reggel a Hadi-Miniszterrel és Herceg Montmorzncyvel dolgozott a Király. Azután ministeriumi tanácsot tartott.

B r a s i l i a.

Londonba olly tudósítás érkezett, hogy a Regens Hercegnek Brasiliai Császárrá való kikiáltatása, mellynek Oct. 12d. a Herceg születése napján bello vala megesni, Sept. 25d. végbe ment, midőn a nevezett Regens Herceg követ-

kezendő titulus alatt: Első Péter (Don Pedro Primeiro), Brasiliai Constituziós Császárnak hirdettetett.

Nagy Britannia és Irlandia.

Rég óta nem tartatott a' külső dolgokra ügyelő Miniszteriumban olly hosszas Cabinéti-tanács, mint mult Nov. 23d. Kezdődött 1 órakor 's végződött 7kor. Csupán Herczeg Wellington és Bragge Bathurst Úr nem valának jelen, az utóbbin kívül 13 Cabinetbeli tagok jelentek-meg.

Azon Párizban terjesztett hírnek, mond a' Courier, hogy Anglia Spanyol Országgal kereskedési alkura kívánna lépni, nincs semmi fundamentoma.

Újabb tudósítások.

Spanyol Ország. Az Etoile következendő tudósításokat közöl Dec. 6d.: „Báró d'Erolest megtámadták Belvernél a' Constituziósök, ki is, hátrahagyván egy gyenge osztályt, melly csak fél óráig állhatá a' harcztot, maga visszavonúlt. A' Constituziósök Nov. 29d. reggeli 9 órakor elfoglalák Puycedrát. Az ottani őrizet, melly a' városból kiszorítottot, kevésbé állhatott ellent a' Spanyol határon, hanem Bourg-Madamenál, a' hova visszavertett, megállapodván 's hátulról egy kert' köfalainál fogva védelmeztetvén, hevesen kezdett tüzelni az üző ellenségre, mellyet ez visszazonozott. A' 6d. francia könnyű Gyalog-Regement' vezére David (a' Moniteur szerint Lavit), ki ezen helyen állott, azt parancsolá ekkor a' Hit seregeinek, hogy minekelötte a' francia határra belépneének, fegyvereiket le kell tenniük. Erre a' Constituziósök is felhagytak a' tüzeléssel, 's a'

francia határ' szélére a' Bourg-Madamei híd mellé őrt állítottak. Vezér-tisztjeik a' Francia Commendással kívántak szólani, 's kinyilatkoztaták néki, hogy a' francia földet tiszteletben tartják. A' Royalisták, kiket a' Constituziósök Puycedrától balra egész Ur nevű faluig üztek a' hegyek között, míg a' határ' szélén is ellenkeztek, de ott letevék csakhamar fegyvereiket. Mina személyesen vezérlette seregét, melly 3 — 4000 emberből állott, 3000 ember, 's köztök 2000 Hit-ármadabeli, futott mindenfelőlről Francia Országba, 's onnan St. Laurent de Cerdán keresztül, hol még Royalista-seregek vannak, ismét visszament Spanyol Országba. Míg túl a' viadal folyt, a' francia seregek is fegyverben 's hadi rendben állottak. A' Royalista Régenség parancsolatot adott, hogy Valle de Ándorrának neutralitását tisztelni kell. (Ez a' 9 négy-szeg mértföldnyi völgy régi időktől fogva neutralis tartománynak tartatik. Adózik mind az Urgeli Püspöknek mind Francia Országnak). Ekkoráig még Mina is úgy mutatja, hogy ezen független, de francia védelem alá tartozó kis Republicának privilegiumait tiszteletben fogja tartani.

A' hadi törvénykönyv felett folytatott tanácskozásait, Nov. 23d. végzék-hé a' Cortesek, 's némelly változtatásokkal az egész törvénykönyvet elfogadták. — Azon végzésben, melly szerint minden olyan helyeken, hol a' lelkek' száma kevesebb 450nél, a' Klastromok eltöröltessenek, az Escuriali Klastrom kivételt szenved, mivel igen pompás épület 's a' Király' tulajdona, 's ezen kivétel' megerősítése végett a' Királyhoz Deputatio rendeltetett.

Dec. 16d. Bécsben, a' Státuspa-
pírosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal C. P.
83 1/16; Ugyan az 2 1/2 pCtmal —;
Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. C. P.
—; Ugyan az 1821ről 100 for. Conv. P.
103; Bizonyítás 1821dik költsönről 100
forintért Conv. Pénzben —; Bécs Városi-
Banko Obligátziók 2 1/2 pCtmal 38 7/8;
100 forint C. Pénz 249 7/8 for. V. Cz. ban
— 1 Bank-Aktzia 930 f. C. P.

Magyar Ország.

A' Magyar Nemzeti Muzeum részéről
a' következő jelentés tétetik közönsé-
gessé:

Jutalom-kérdések.

Érzékeny örvendezéssel fogják a' tu-
domány-kedvelő férfiak megérteni, hogy
Hazánknek egyik nagylelkű Dámája, Mélt.
Pongrácz Theresia Grófné, néhai Mo-
tesiczky János Úr Özvegye, veleszü-
letett dicső hazahűségéből nemzeti nyel-
vünk virágzását adakozása által is előse-
gíteni szándékozván, Nádasdról T. N. Po-
zsony Vármegyéből 1821 Május 23d. költ
és a' nagyérdemű Marczibányi Familia'
Intézetére tgyelő Kiküldöttség' Nagy-Mélt.
Előliőjéhez küldött levele szerint, eszten-
dönként, míg hosszú kiterjedésre igen
is méltó élete engedi, mindenkor köz fo-
lyamatú pénzben, két Jutalom-kérdés'
feltételére 100 és 100 fochat, olly kölcs
hinyilatkoztatás mellett ajánlani méltóza-
tott, hogy egyik Jutalom-kérdés a' kor-
sabb Tudósoktól, a' másik pedig egyedül
a' Tanuló-ifjúságtól, váltva majd a' Tör-
vény- majd az Orvosi-tudományokból,
velős ismeretekkel magyar nyelven meg-
fejtessék. Minekutána mind a' fentiszelt

Mélt. Grófné, mind a' nagyérdemű Mar-
czibányi Familia' Intézetére, ügyelő Kikül-
döttség, melly a' köz hálára sokféle tekin-
tethől érdemes hazafiúi áldozatot, mely
alázatossággal Hazánk' szeretve tisztelt Ná-
dor-Ispánjának bejelentette, s a' minden-
féle nagy és dicső igyekezeteket fényes
kegyelemmel oltalmazó Felséges Cs. Kir.
Fő Hercegnek hatalmas pártfogását, ezen
újabb tudományos Intézetre nézve is meg-
nyerni szerencsés volt; a' Magyar Nem-
zeti Muzeum, a' fennemlített Kiküldöttség'
választása után, Felséges Cs. K. Fő Her-
czeg és Nádor-Ispán József kegyelmes
helybehagyásából, a' következő Jutalom-
kérdések' megfejtéséül kihirdeti:

I) 1821d. esztendőre.

a) A' korosabb Tudósoknak megfej-
tésül:

„Voltak e ollyan rabszolgák (manci-
„pia) Magyar Országban is, mint a' mil-
„lyenekről a' római régi törvények szól-
„lanak? Ha voltak, mit kell rólok tudni,
„és mikor szüntek-meg lenni?“

b) A' Tanuló-ifjúságnak megfejté-
sül:

„Mennyire megyen-fel a' Szolga-Bí-
„róság' eredete? Miben áll egy Szolga-
„Bírónak törvényes foglalatossága?“

II) 1822d. esztendőre.

a) A' korosabb Tudósoknak:

„Mi a' szokás (consuetudo) a' magyar
„törvény szerint; és mit jelentenek a' ré-
„gi törvényeknek és okleveleknek im ez
„gyakor kifejezéseik; ezen Orzágnak ré-
„gi és helybehagyott szokása sze-
„rint?“

b) A' Tanuló-ifjúságnak:

„Mellyek a' köznépnek közönsége-
„sebb nyavalyái Magyar Országban? Mi-
„ből erednek és micsoda diætetica élet'

„módjával lehetne azokat megelőzni, és „elkerülni?”

Mindenik kérdés legtudósabb megfejtőjének 100 ft. leszen jutalma V. Czban. A' jutalomra vágyó feleleteket magyar nyelven készítve, az 1824d. József napi Pesti vásárra, költség - okozás nélkül a' Magyar Nemzeti Muzeumnak olly módon kell békülden, hogy a' feleleteken egy jelszó vagy is elmés. mondás legyen, és a' feleletek mellett a' szerzőknek lepecsételt neveik feltaláltathassanak. Pesten, Dec. 1sőjén 1822.

Brassói Miller Ferd. Jakab. m. k.

Budán, Dec. 9d. délutáni 2 és 3 óra között becses életét elvégezte Fő Tiszt. Tudós Trenka Mihály Úr, ki sok esztendőig a' Györi és Pécsi Akademiákban, azután a' Pesti Univerzításban, História tanító Profeszszor volt, utóbb a' Tudományok Biztosságának tagja, és Könyv-vizsgáló. Széles ismeretei, szelíd, egyenes lelke, buzgó hazafisága mindeneknél tiszteletre méltóvá tették. Élt 77 esztendeig, 's halála előtt harmad nappal a' guta megütvén, mély álomba merült, mellyből többé fel sem ébredett.

L i t e r a t u r a.

Handbuch für Reisende in dem oesterreichischen Kaiserstaate, mit mehreren Hauptrou-ten der angränzenden Länder. Von Rudolph E. v. Jenny. Nagy Sad rétbén. Lap XLIII és 894. Végül egy nagy gondalkészült-Lajstrom. Bécs.

ben 1822—1823. Könyváros Doll Antal költségén nyomtatta Strausz Antal.

Az egész Munka, melly a' legújabb útazások, számos kéziratban lévő kúfók 's a' tudós Irónak saját tapasztalásai után készült, két Szakasra oszlik. Az első magába foglalja a' Duna' jobb partján fekvő német Státusokat és a' Lombárd-Venczei Királyságot, kitérvén némelly Bavárián, Helvétzián és Felső-Olasz Országgon keresztül vivő fő-útakra is; a' második a' Duna' bal partján eső német Tartományokat, Gallitziát, Bukovinát, 's Magyar és Erdély Országokat, 's kitér még Szakszóniának, a' Pruszszus-Slesiának 's Lengyel Országok néhány fő-útaira.

Szerencsés gondolat volt a' Szerzőtől egy illy Munkának készítése, 's különösen nagy köszönetet érdemel kivált az úta-zóktól, kik nem lesznek kéntelenek ez után hosszas tudakozódással 's idővesztegetéssel ismerkedni azon helyekkel, mellyeken keresztül mennek, 's sokszor olly vak kalauzokra találnek, kik őket tévelygésre vezetik; hanem elővévén úta-zókönyvöket, a' helynek fekvésével, lakosai-val, nevezetességeivel, szokásával, történeteivel 's a' t. azonnal teljesen megismerkedhetnek. Magyar és Erdély Ország részéről hasznos befolyással valának a' Munkára (ifju) Schedius Lajos, Rochel, Dr. Szadler és Gróf Bethlen Urak.

Belső becsén kívül ajánlják a' könyvet a' tiszta nyomtatás, szép papiros 's az, hogy a' magyar helyek' nevei sincsenek, elkeresztelgetve, a' mi gondos Correctort mutat. Az ára 12 f. V. Cz.